

ЗЕМЛЕДЪЛСКО СТОПАНСКИ

ПРЕГЛЕДЪ

ИЗЛИЗА
ВСЪКИ МЕСЕЦЪ.

Годишенъ
абонаментъ:
30 лева
40 „ за учреждения
Единъ брой 5 лева.

Всѣкимесечно списание на
учителската колегия и опитната станция
въ Образцовъ чифликъ край гр. Русе.

ЦЕНА
на обявленията
2 лева □ см.

Адресъ:
Администрация
Земл. Ст. Прегледъ
Обр. Чифликъ
край гр. Русе.

Одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народн. Просвѣщение съ окр. № 6906 отъ 1 априлъ т. г.

ГОДИНА I

1 МАЙ 1925

БРОЙ V.

Две страшни покушения се извършиха отъ продажници българи — противъ царя ни, държавния вождъ, и противъ българската държава, въ днитѣ, когато бѣ мжечъ и разпнатъ Христосъ, всредъ Божия храмъ. И едното и другото събитие не сж нищо друго, освенъ единъ атентатъ противъ България, противъ родната земя, която, както става явно, български изчадия като Юда Искаротски сж продали за 30 сребърници на враговетъ ни.

Българскиятъ земледѣлецъ стопанинъ не може да не обича родната земя, която го храни, която е хранила бащитѣ и дѣдитѣ му и безъ която за него нѣма животъ. Той е оня елементъ въ страната, който въ петвѣковното робство запази отъ гибель нацията, оня здравъ елементъ, който ще изгради съ мощнитѣ си мазолести рѣце и бждащето на България.

Той не е и не може да бжде солидаренъ съ предателитѣ на хубава България и всичко ще направи, за да не намѣрятъ тѣ почва за действие и нови атентати въ родната земя.

Смѣтаме, че изразяваме чувствата и мислитѣ на българския земледѣлецъ стопанинъ, като изказваме тукъ негодуванието си и всичкото заслужено презрение къмъ атентаторитѣ на България.

Поклонъ предъ праха на скжпнитѣ жертви!

Отъ Редакцията.

СЪДЪРЖАНИЕ

Сп. Г. — Единъ ударъ на нашето земледѣлие.

В. Илковъ — Какво количество азотъ внася атмосферната вода въ почвата.

К. п. Николовъ — Важни условия за производително птицевѣдство.

Н. Радуловъ — Ленътъ, значението и културата му.

А. Вълчановъ — Предпазване лозята отъ пероноспора (мана).

Предстоящи стопански работи презъ м-цъ май.

Нашитѣ кооперации.

Новости въ земледѣлието.

Изъ нашитѣ списания.

Земледѣлска хроника.

Земл. пазаръ въ чужбина и у насъ.

Обяви.

Единъ ударъ на нашето земледѣлие.

Съ печатано въ вестникитѣ изложение консорциумътъ на захарнитѣ фабрики едва преди нѣколко дена излъже да оповести, че тази година зах. фабрики у насъ не ще произведатъ захаръ, понеже тази, която сж произвели презъ миналата кампания, около 40 мил. кгр., и въ която били ангажирани капиталитѣ имъ, не е още продадена и не може да се изнесе.

Цвекло, следователно, тази година нѣма да се съе.

Така слуховѣтъ за временното затваряне на фабриките се оправдаха напълно.

Защо това решение на съюзените у нас зах. фабрики, което по всичко изглежда да е старо, се съобщава едва сега на населението и на цвеклопроизводителите, за насъ остава неизвестно. Но фактът е, че много български стопани, не вървайки слуховѣтъ, се бяха подготвили и тази година да съятъ цвекло и евентуално, ако консорциумът би влязъл въ преговори съ тяхъ, не биха отказали съдействието си и отстъжките си, за да помогнатъ на фабриките да преодолеятъ временната криза, настъпила вследствие тазгодишното свръхпроизводство на захаръ.

На такива отстъжки би се съгласило, върваме, и нашето правителство, ако своевременно бяха поискани, защото и то, както и българският цвеклопроизводител, има всички интересъ да се избегне сегашното положение, което е единъ страшенъ ударъ за земледелието ни, нанесенъ отъ тамъ, отдето най-малко би тръбвало да се очаква.

И цвеклопроизводителите, и властите, обаче, бяха изненадани отъ готовото решение на фабриките и то въ месецъ априлъ, когато едно промънение на решението бѣ невъзможно.

По този начинъ на 70,000 български стопанства сеидбообръщението и стопанския планъ внезапно се обърка и 250,000 декара земя, подготвена за засѣване съ цвекло, ще остане въ по-голямата си частъ угаръ или ще се засѣе, тамъ гдето е възможно, съ случайна култура.

Народното ни стопанство се лишава отъ едно приходно перо отъ близо единъ милиардъ лева — стойността на 40 милиона кгф. захаръ, която би могла да бѣде произведена, а държавата ни — отъ близо 300 милиона лева, възможенъ приходъ отъ акциза на захарта. За социалните щети, които въ единъ моментъ на обща криза се нанасятъ на страната ни съ лишаването отъ работа и отъ препитание на множество чиновници и работници, особено презъ времето на кампанията, нека не говоримъ.

При това положение на работите нѣма ли право българският цвеклопроизводител, па и всѣки добъръ българинъ, да се запита:

Представляваната отъ съюза на зах. фабрики у насъ индустрия наистина ли е

национална земледѣлска индустрия, която подпомагайки интензивното земледѣлие въ страната, заслужава подкрепата и насърчението на държавата, или е само едно спекулативно предприятие, което до днесъ не е произвело нито единъ кгф. захаръ за износъ, и се е загнѣзило въ страната, за да извлѣча по голѣми печалби, гарантирани отъ държавата?

Българскиятъ стопанинъ съ нищо не е осигуренъ, че кризи като тазгодишната не ще се повтарятъ и не ще станатъ система, щомъ тѣ се съгласуватъ съ интересите и смѣтките на фабрикантите захаровари, които, защитени отъ външна и вътрешна конкуренция, произвеждатъ захаръ, когато си искатъ и я пазятъ въ складовете си, за да я продаватъ вътре въ страната, само при най-благоприятни условия и въ най-подходящо време.

Сп. Г.

В. ИЛКОВЪ.

Какво количество азотъ внася атмосферната вода въ почвата.

Както човѣкъ и животните въобще, така и растенията за своето сѣществуване се нуждаятъ отъ храна. Последните добиватъ храната си по начинъ твърде различенъ, използвайки въздуха и почвата. Отъ въздуха растенията си доставятъ въглеродъ и кислородъ, а само легуминозните — и азотъ, а отъ почвата си доставятъ калий, натрий, калций, фосфоръ, азотъ, желязо, магнезий, сѣра, хлоръ и др. — образуващи, съ изключение на азота, минералната частъ (пепелта) на растенията. Въздухътъ се явява неизчерпаемъ източникъ за храна на растенията, обаче не е така въпроса съ хранителните части отъ почвата. Тази последната, образувана отъ рушението на различните минерални скали и органически вещества, съдържащи въ различно количество гореизброените елементи, съ изнасяне ежегодно отъ нея различни доходи, постепенно се изтощава, или, както се казва още, почвата изгладнява. Това влече следъ себе си и намаление на реколтата.

Следующите данни ще ни дадатъ количеството на изнесените хранителни материали отъ почвата:

Въ 100 кгф.	N	K ₂ O	Na ₂ O	CaO	P ₂ O ₅	SiO ₂	Cl
Пшеница зърно: 2 ¹⁰ кгф.	0.459	0.074	0.073	0.71	0.10	0.0056	
Пшенична слама: 0.06 „	0.86	0.12	0.35	0.13	—	—	—

Отъ тукъ се вижда, че отъ почвата се изнася най-много азотъ, а сравнително малко и въ незначителни количества — останалите елементи. Подобно на пшеницата приблизителни количества хранителни

материали от почвата се изнасят и посредством други култури: овесъ, ечемикъ и др. Вземемъ ли се предъ видъ, че срѣдния доходъ въ случая за пшеницата, е надъ 100 кгр зърно и слама на декаръ, става явно че количеството на изнасяниятъ ежегодно азотъ отъ почвата е сравнително по голѣмо отъ това, дадено въ таблицата. Що се отнася до останалитѣ елементи калий, калций, фосфоръ и др. изтощаването на почвата върви твърде бавно, защото, отъ една страна, тѣ се изнасятъ въ малко количество отъ пшеницата и близкитѣ до нея култури, а отъ друга страна не трѣбва да се забравя и факта, че тия елементи сж главна съставна частъ на скалитѣ — източници за образуване на почвата.

Явява се въпросъ, природата набавя ли азотъ на растенията въ форма усвояема отъ тѣхъ? Имайки предъ видъ свойствата на азота и неговитѣ съединения, можемъ да отговоримъ на горния въпросъ само положително. Отъ тригодишни изследвания въ химич. лаборатория при Оп. станция въ Обр. Чифликъ върху дъждовна и снѣжна води, се установява, че азотъ се внася въ почвата въ видъ на амониеви съединения и въ видъ на нитрати. Амонякътъ, отъ едни или други източници, попадналъ въ въздуха, се поглъща отъ дъждовната вода въ време на валежа, образувайки амониева основа (NH_4OH), една частъ отъ която се свързва съ намиращия се въ въздуха CO_2 като образува $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$ (амониевъ карбонатъ). На това съединение както и на първото се дължи мекотата на дъждовната вода. Освенъ тия две азотни съединения имаме и редица други въ дъждовната вода, но интересъ въ случая представлява само NH_4NO_3 (амониевъ нитратъ). Отъ предприетитѣ изследвания въ това направление се установява, че както дъждовната, така и снѣжната вода винаги съдържатъ амонякъ и азотна киселина, или тѣхнитѣ съединения, като винаги, съ малки изключения, количеството на амоняка е по-голѣмо отъ това на азотната киселина. За забѣлежаване е, че презъ лѣтото, а още повече при дъждъ съпроводенъ съ свѣткавица, азотната киселина въ дъждовната вода е много повече отколкото презъ зимата. Нѣкаква зависимостъ, обаче, за количеството амонякъ отъ различнитѣ видове валежи не се констатира.

Следующитѣ цифри ни изразяватъ количеството азотъ внесенъ въ почвата посредствомъ валежитѣ отъ 20-IX-921 год. до 20-IX-924 год.

1921/22 год. 1121 448 гр. азотъ на декаръ.

1922/23 „ 1493 243 „ „ „ „

1923/24 „ 1150 875 „ „ „ „

или срѣдно годишно по 1255 188 гр. N на декаръ. Азотъ се внася въ почвата и посредствомъ росата, сланата и скрежа, но количеството му е твърде незначително и въ случая не заслужава внимание.

Имайки предъ видъ, отъ една страна, че всичката атмосферна вода, паднала върху почвата, особено при силни валежи, не се задържа отъ последната, и че една частъ отъ водата се свлича по низинитѣ, отнасяйки съ себе си и азотнитѣ съединения, а отъ друга страна, че частъ отъ споменатитѣ съединения излетяватъ обратно въ въздуха, безъ да

се използватъ отъ растенията, трѣбва да признаемъ, че количеството азотъ задържанъ отъ почвата е само частъ отъ изразеното въ горната таблица количество.

Отъ до тукъ изложеното се вижда, че природата действително набавя известно количество азотъ на растенията, но то е далечъ недостатъчно да задоволи нуждитѣ имъ, напр. за пшеницата $3\frac{1}{2}$ до 5 кгр. Налага се, следователно сами да се заемемъ и да подпомогнемъ за изхранване растението съ азотъ. Това можемъ да постигнемъ като внасяме повече или по-малко азотъ въ почвата въ форма на нѣкое негово съединение, чилска силитра, амониевъ сулфатъ, амониева силитра, калциевъ цианъ амидъ, пикочно вещество и др., носящи названието изкуствени торове, или пъкъ като използваме оборския торъ, който е носителъ сжщо така на задоволително количество азотъ. Успѣемъ ли да направимъ това, макаръ и въ малки размѣри, ние можемъ да бждемъ сигурни, че доходътъ отъ реколтата ни ще бжде увеличенъ.

К п. НИКОЛОВЪ, Обр. Чифликъ.

Важни условия за производително птицевъдство.

По отдѣлно взето усковията, отъ които напълно зависи голѣмата доходностъ на едно производително (яйчарско) птицевъдство, сж много и най-разнообразни.

Покрай важното условие кокошката да произхожда отъ раса съ доказани яйценосни способности, отъ голѣмо значение е и обстоятелството дали стадото ни се състои отъ *стари или млади птици*. Известно е, че най-силно и редовно носене на яйца имаме първата производителна година. Отъ последующитѣ години презъ втората количествата на снесенитѣ яйца намалява съ 12%, а презъ третата со 25% въ сравнение съ получения брой яйца презъ първата година. Държане кокошки следъ третата година вече не се рентира и става безсмислено. При тия условия се явява наложително редовното подновяване на стадото съ млади петлети и ярки като ежегодно се продаватъ остарѣлитѣ. Подновяването обаче при обикновени условия става трудно поради невъзможността да се следи и знае възрастта на птицитѣ. За улеснение се прибѣгва до поставяне видими знаци по краката на кокошкитѣ — най-добри металически алуминиеви пръстени. Пръстенитѣ се мѣнятъ при навършване всѣка производителна година, като при първото пронасяне се слагатъ на едина кракъ, а при слѣдното — на другия.

Друго важно условие, което трѣбва постоянно да се поддържа въ едно напредващо производително птицевъдство, е *непрекъснатиятъ подборъ на най-свършенитѣ екземпляри*. Физиологичното качество носливостъ е наследствено и всѣкога чрезъ петела се предава най-добре. Но какъ, при даденитѣ практически условия, може да се прослѣдятъ яйцата на носливата кокошка, за да се сложатъ за излюпване и полученитѣ отъ тѣхъ пилета да се оставятъ за бждещи носачки и петли? При ограничени количества отъ една или две

птици това може да се върши лесно по паметъ, но при по-голямо стадо паметът нищо не може да помогне. Въ такива случаи се прибѣгва до помощта на капани-гнѣзда-едни специално устроени сандѣци. Въ подобенъ сандѣкъ се нагласява гнѣздо съ пологъ, за да се привлечатъ носачкитѣ въ него. Особеното въ тия сандѣци е това, че влѣзлата кокошка не може сама да излѣзе, тъй като съ влизането си тя бутва подпорката на вратичката и сандѣка се затваря. Подиръ всѣко снасяне стопанина самъ пуска затворената кокошка, като регистрирва случая чрезъ отбѣлѣзване номера ѝ и датата. Въ други страни тая работа се върши отъ специални институти, които както разсадницитѣ, иматъ за цѣль да снабдяватъ частнитѣ стопани съ подобрани яйца за разплодъ. По грубъ начинъ подбирането става още и по характернитѣ външни белези на носливата кокошка. Разпродажбата на бракувания материалъ трѣбва да става — за яркитѣ презъ май—юний, а за старитѣ кокошки презъ октомврий и ноемврий.

Отъ много голѣмо значение, за да се осигури редовно и високо производство на яйца, е *правилното и разумно хранене на кокошкитѣ*. По начина на смилане и асимилиране храната и по изискванията имъ както за поддръжка тѣлото, така и за продукция, птицитѣ изобщо много се различаватъ отъ другитѣ животни. Процесътъ на превръщане хранителнитѣ материи въ тѣлесни продукти при растящи пилета, както и въ яйца при възрастни кокошки става по-бързо, отъ колкото у кое да е друго животно. Това може да ни илюстрира най-добре едно сравнение, което американския професоръ Jordan отъ оп. станция въ Нью-Йоркъ прави между една италянка кокошка съ годишно производство 200 яйца и една джерсейска крава, която дава 3000 литра млѣко, като казва, че теглото на яйцата за една година е $5\frac{1}{2}$ пжти по-голямо отъ живото тегло на кокошката, когато теглото на млѣкото е само 2.9 пжти повече отъ теглото на кравата. Високата тѣлесна температура и интензивниятъ физиологически животъ на кокошката изискватъ редовно и изобилно поддръжане на организма ѝ съ храна. За кокошкитѣ най-пригодни храни сж зърненитѣ: пшеница, ечмикъ, царевича, овесъ и ржъ, при което царевичата е удобна за хранене зимно време и хранене квачки, тъй като е богата на въглехидрити и доставя въ организма топлина и енергия; пшеницата, ечмика и овеса въ разни смѣси сж необходими презъ време на носенето; а ржътъ се явява по-малко пригодна за хранене кокошкитѣ като по-бедна на хран. вещества. Но освенъ зърното кокошия организмъ има нужда и отъ животинска храна. Това ни подсказватъ нѣкой факти отъ естествения начинъ на хранене, напр. голѣмата охота, съ която кокошкитѣ гонятъ и ядатъ разнитѣ наѣкоми и обстоятелството, че бѣлтѣка, който се намира, въ яйцето се съдържа въ подобна форма и въ месото. Затова зимнитѣ носачки трѣбва да получаватъ месна храна или сурови кости смлени на ситно. (Меленето на коститѣ става съ спец. машина). Набавянето на такава храна, споредъ условията, може да стане по разни начини, но всѣкога е важно да се знае, че не бива да бжде развалена и въ негодно състояние или да произхожда отъ животни умрѣли отъ заразителна болестъ. Другъ видъ храна крайно необходима, особено за зимнитѣ носачки, е растителната. Понеже при недостигъ на раст. храна се причинява голѣмо намаление на

носливостта, което физиологически се обяснява съ намаление притока на необходимото количество соли, наложително е редовно да се вмѣква въ дажбата рѣзано ситно крѣмно цвекло, запарена рѣзана люцерна или сѣно, листа отъ зеле, съхранени специално за цѣлтъ, спанакъ и др., Нѣкои птицевѣдци ратятъ овесъ и го оставятъ да кълни и пусне дълги зелени листа, за да иматъ възможносръ съ него да хранятъ птицитѣ си. Освенъ това за поддръжане високата носливостъ е нужно още редовно доставяне на организма минерални вещества, които могатъ да се набавятъ чрезъ сандѣче съ пѣськъ, мидени черупки или черупки отъ яйца, скѣлцани на дребно. Добре е още, като средство противъ нѣкои заболявания, да се държи на разположение на кокошкитѣ сандѣче съ скѣлцанъ дървенъ кюмюръ. Зърнената храна добре е всѣкога да се разпрѣсва изъ сламата или прѣстѣта, та като търсятъ храната си, кокошкитѣ повече да се движатъ изъ курника — нѣщо необходимо за здравето имъ. Общо взето храненето на кокошкитѣ е правилно, когато става три пжти на день, като при това имъ се даватъ всички хран. вещества необходими за поддръжане тѣлото и единъ излишѣкъ, който да осигури редовна и добра продукция на яйца.

Относително водопоя трѣбва да споменемъ, че трѣбва да става редовно и често, тъй като водата, освенъ че е единъ най-необходимъ за тѣлото елементъ, но е и най-голямата съставна частъ на яйцето. Обезпечаването на чистотата въ съдоветѣ, кждето става поенето, може да се постигне като самитѣ съдове се оградятъ съ рашетки, та птицитѣ да могатъ само да вмѣкватъ главитѣ си, безъ да газятъ въ тѣхъ съ крака.

Друго важно условие за производителното птицевѣдство е *спазване на елементарнитѣ хигиенични правила* при държане, отгледване и хранене птицитѣ. Заболѣлитѣ животни, освенъ че носятъ голѣмъ рискъ за стопанина, още ангажиратъ напразно храна, трудъ и грижи — безъ да могатъ да носятъ нѣкакви приходи. Затова наложително е отстраняването на неблагоприятнитѣ условия, които способствуватъ за развитието на кокошитѣ болести, и създаване такива, при които животнитѣ ще се чувствуватъ най-добре. На първо мѣсто жилището на кокошката трѣбва да бжде топло зиме, провѣтряемо — достъпно за лжчитѣ на слънцето и лесно да може да му се прави дезинфекция. Съвсемъ разкрити помещения, достъпни за всичкитѣ колебания на температурата, много естествено е, не сж никакъ удобни за курници отъ жителитѣ на които се иска не само да останатъ живи, което е съмнително да стане, колкото и да е издържлива расата, — а и да произвеждатъ яйца. Държането наедно на твърде много птици отъ разни видове, особено затворени, да се избѣгва на всѣка цѣна. Страшнитѣ зараз. болести холера, чума и дифтеритъ по кокошкитѣ вършатъ най-голями опустошения въ такива мѣста. Редъ и чистота въ храната, водопоя и гнѣздата сж правило за всѣки птицевѣдецъ. При нужда за дезинфекция на курника най-препорѣчителни средства сж: варовото млѣко, газътъ и креолина.

Успѣхътъ на птицевѣдното производително предприятие до голѣма степенъ зависи още и отъ сръжното, умѣло и навременно извършване на потребнитѣ дребни работи около подбора на яйцата, ранното насаждане, от-

гледване пиленцата и др. т. Нека се знае, че много пж-ти дребнитъ работи иматъ голѣмо значение за успѣха на предприятието.

Н. РАДУЛОВЪ — Образцовъ Чифликъ.

Ленътъ (*Linum usitatissimum*), значението и културата му.

Съ добритъ и ценни качества, които притежава, ленътъ заслужава вниманието на нашия земледѣлецъ, който би ималъ голѣми облаги отъ него.

Още въ стари времена страни като Египетъ, Римъ и др. сж познавали добре неговитъ превъзходни качества и сж го култивирали въ широкъ размеръ както за влакното му, отъ което сж приготвявали фини материи за облекло, така и за семето, отъ което сж добивали масло за различни цели. Днесъ той се обработва най-много въ Белгия и тамъ представлява едно отъ главнитъ питания за белгиеца.

Ленътъ се култивира главно за влакното, здравината, нѣжността и сребристия цвѣтъ на което увеличаватъ твърде много цената му. Отъ влакното се приготвяватъ различни платове и материи, които по качество съперничатъ на тѣзи отъ коприната.

Семето на лена се употребява въ медицината. Отъ него се добива добре познатото леноно масло, което въ търговията се среща въ тъмна лимонено-кафява или златожълта течностъ.

Маслото се употребява въ бояджийството подъ името бизиръ, сжщо за получаване сапунъ, за освѣтление, храна и др. Отъ 100 кгр. леноно семе се получава 35 кгр. масло. Остатъкътъ, който се получава следъ добиването на маслото, представлява отлична храна за млѣчния добитъкъ. Млѣчни крави, хранени съ този остатъкъ — кюспе, увеличаватъ млѣчността си.

Отъ приведената тукъ таблица, съставена споредъ изследванията на немския професоръ Кенлеръ, се вижда ясно количеството на хранителнитъ вещества, съдържащи се въ леноното кюспе.

Суровъ процентъ %	Масло %	Свободни отъ азотъ бѣлтъчни вещества %	Груби влак- на (люспи и др.) %	Смилаемъ бѣлтъкъ %
28.8	7.9	25.4	4.3	27.2

Най-важна роль за увеличение на млѣчността играе смилаемия бѣлтъкъ, който е въ размѣръ 27.2%.

Въпреки ценнитъ качества, които притежаватъ влакната и семената на лена, въпреки добритъ доходи, които може да има българскитъ земледѣлецъ отъ него, той е доста слабо застъпенъ въ сеидбооборота ни. Въ България ленътъ заема една малка частъ отъ цѣлата засѣта площъ и то главно въ ст. загорския и бургаски окръзи и въ нѣкои котловини на Родопатъ и Балкана. Но като се иматъ предъ видъ благоприятнитъ клима-

тични условия, които има България, добрата почва, влагата и др. би трѣбвало да се обърне по-голѣмо внимание на такава една доходна култура. У насъ сжществуватъ най-добри условия за отглеждането на лена главно за семе и въ нѣкои случаи той би замѣстилъ успѣшно захарното цвекло.

Ленътъ има кжсъ вертикаленъ коренъ, съ малко странични коренчета, стеблото му е тънко, съ средна височина 90 см., съ разклонения въ горната си частъ, листа малки, заострени, цвѣтчета сини или бѣли — въ зависимостъ отъ сорта. Плодъ кутийка съ 10 яйцеобразни, малки златокафяви (рѣдко бѣли) гладки и плъзгави семена. 1000 зърна тежатъ 4—10 гр. Най-добриятъ ленъ за влакно се култивира при умѣрено топълъ и влаженъ климатъ; при континенталенъ сухъ климатъ, какъвто е у насъ, стеблото се силно разклонява, качеството на влакното страда, но за това пѣкъ семената сж много и сж доброкачествени. Вирѣе най-добре на чисти отъ бурени, добре разработени и богати песъкливо глинести почви. Обича торена почва съ стара сила. При прѣсно наторени ниви той поляга и дава долнокачествено влакно и малко семе. Но най-добре отива лена следъ конопа и следъ торени окопни растения — цвекло, картофи, фасулъ, царевича, както и следъ люцерна — или изобщо следъ растения, които оставатъ почвата чиста отъ бурени. Следъ себе си той едва би могълъ да вирѣе; препорѣчва се нива, която е бивала засѣвана съ ленъ, да се сѣе за втори пжтъ едва следъ шестата година. Безъ да се впускамъ въ подробности, каква трѣбва да бжде обработката на почвата следъ всѣки предшественикъ, ще напомнимъ, че тя изобщо трѣбва да бжде добре и дълбоко разработена и очистена отъ бурени, напролѣтъ плитко орана или бранувана — споредъ това дали почвата е срѣдно-тежка или пѣсъклива, а преди сеидбата — завлачена съ тръненъ влакъ. У насъ сеидбата се извършва отъ срѣдата на мартъ до края на май и то въ зависимостъ отъ влажността на климата и къснитъ студове. Тамъ кждето падатъ късни слани, се предпочита всѣкога късното засѣване.

Споредъ това дали ще сѣемъ лена за влакно или за семе, се хвърля повече или по-малко семе 7—25 кгр. на декаръ. Колкото е по-гжсто засѣянъ, толкова влакното бива по-доброкачествено. Семето се заравя плитко. То трѣбва да е чисто отъ всѣкакви чужди семена — на бурени или др. т., които биха могли да взематъ преднина въ своето развитие и да задушатъ младитъ още растения на лена. Семето трѣбва да е чисто отъ кускута (кукувича прежца) — *Cuscuta epilinum* — особенъ родъ, който напада главно лена. Освенъ това то трѣбва да е прѣсно, което се познава отъ това, че е лъскаво, на цвѣтъ свѣтло кафяво, а на пипане лъзгаво. Старо семе е тъмно на цвѣтъ и губи отъ лъскавината си. Добро леноно семе трѣбва да има 98% чистота, 85% кълняемостъ и потребителна стойностъ 83.3%.

Въ случай че следъ сеидбата е паднало дъждъ а почвата е образувала кора, нивата трѣбва непременно да се вала. Браненето не е за предпочитане, защото много отъ покълналитъ семена ще се повредятъ. Ако се явятъ бурени, трѣбва да се прибегне до плѣвене до като още лена не е израсналъ много. За плѣвене се предпочитатъ деца, трудътъ на които е по-евтинъ.

Периода на растежа при лена е кжсъ — 105—115 дена. Ленът се скуби, шомъ като семената почнатъ да зрѣятъ, което се познава отъ това, че при пипане на семенната кутийка, семената дрънкатъ; тѣ сж тогава твърди и лѣскави. Стеблото добива възкафявъ цвѣтъ, а листата изсѣхватъ и окапватъ. Ако целъта ни е обаче, да добиемъ влакно, скубенето се извършва преди узрѣването на семето или веднага следъ прецѣвтяването. Ленътъ никога не се жне, защото така бихме имали голѣма загуба на влакна. Скубенето се извършва следъ като стеблата сж изсѣхнали отъ роса, иначе се вреди доста много на качеството на влакното. Така изскубани стеблата се събиратъ на малки снопчета и се нареждатъ въ видъ на пирамида по десетина снопчета заедно или пъкъ се нареждатъ отъ страни на подпрѣно на две колчета дърво, но всѣкога съ коренитѣ надолу. Така наредени на нивата или двора, снопчетата се оставятъ 10—20 дена да изсѣхнатъ добре, като се даде възможностъ на семената да дозрѣятъ, следъ което се пристѣпва къмъ оронването на семената, които обикновено падатъ затворени въ семенната кутийка. Уронването се извършва посредствомъ специални гребени или като се отрѣсватъ отъ нѣкоя дѣска. Следъ това семената съ семеннитѣ кутийки се оставятъ да изсѣхнатъ и се очукватъ по сжщия начинъ съ дърво, както и при фасула, баклата и др.

Така получено семето се пресява и пречиства отъ различнитѣ примѣси въ него.

Отдѣлнянето на влакната става по различни начини, като стеблата се преработватъ въ специални фабрики или пъкъ отдѣлнянето се извършва въ самото стопанство. За тази целъ стеблата се потапятъ последователно въ застояла и течеша вода, оставятъ се да изсѣхнатъ, следъ което се преработватъ съ специални за тази целъ станове. Целъта на потапянето въ вода е угниването на всички тъкани въ стеблото съ изключение на влакната, които не гниятъ. При благоприятни климатични и почвени условия реколтата бива доста добра: семе 100—200 кгр. и сухи стебла 300—450 кгр. на декаръ.

А. И. ВЪЛЧАНОВЪ, Обр. Чифликъ.

Предпазване лозята отъ пероноспората (маната).

Всѣко културно растение, поставено при благоприятни условия за вирѣне дава повече и по-доброкачественъ плодъ. Въ числото на тия условия влиза както култивирането—обработката, така и предпазването и борбата съ неприятелитѣ и болеститѣ на всѣка култура. Това е особно важно за лозата, която остава по-дълги години на едно мѣсто и е изложена на опасни за нея болести, като филоксерата, пероноспората, оидиума, антракнозата и др.

Следъ филоксерата най-опасната за лозята болестъ е пероноспората, пренесена въ Европа отъ Америка за пръвъ пътъ въ 1878 год., а у насъ въ 1892 год.

Тя причинява днесъ много голѣми повреди на лозята ни, особно въ кишовни години. Доходността на лозарството зависи въ голѣма степенъ отъ нея — ето защото отъ голѣмо значение за лозарството е, шото

лозарътъ да знае не само признацитѣ на болестъта, но и произхода, развитието и разпространението ѝ по лозята, и, най-важното, съобразно всичко това да спази момента за борба или по-право за предпазване на лозовата култура отъ заразата.

Маната се разпространява чрезъ малки гъбички които сж невидими съ просто око. Презъ зимата гъбичкитѣ се запазватъ въ земята и напролѣтъ се отнасятъ отъ вѣтъра по листата и другитѣ лозови части. При пръвъ дъждъ и благоприятна температура тѣ се развиватъ понататѣкъ и започватъ своята опустошителна работа.

На инфекция (зараза) се поддаватъ зеленитѣ части: ластаритѣ, прѣчкитѣ, чепкитѣ, цвѣтоветѣ и самото грозде.

Нападнатитѣ отъ мана листа се познаватъ по това, че на горнята страна, главно по периферията имъ, се очертаватъ огначало блѣдожълто, отпосле червенокафяви петна, а на долнята — покрити съ блѣл пращецъ такива. Болнитѣ мѣста изсѣхватъ и опадватъ

Заразенитѣ прѣчки се познаватъ по тъмновиолетовитѣ прѣстени. Тукъ, обаче, за отбѣлзване е, че блѣлитѣ характеренъ за маната повлакъ липсва, а въ сухи години даже и по листата. Болнитѣ леторасты и при най-слабия ударъ се изкривяватъ и опадватъ.

Ресата, оманена преди цвѣтенето, се сгърчва и опадва. Нападнатата реса се покрива сжшо така, както листата съ блѣл повлакъ.

Голѣми сж вредитѣ отъ маната при дръжкитѣ на гроздоветѣ. Често пжти при болна дръжка опадватъ и незаразенитѣ гроздове. Презъ горещи и влажни дни биватъ атакувани и младитѣ зрънца (следъ прецѣвтяването), които се покриватъ съ типичния блѣл пращецъ. При наедредитѣ зрънца (ягоридата) маната се характеризира съ това, че зрънцата приематъ тъменъ цвѣтъ, сгърчватъ се, изсѣхватъ и следъ това падатъ, безъ да се покриватъ съ блѣл пращецъ, както при ресата и листата. Тия две форми на заболяване сж много опасни, защото въ кѣсо врѣме могатъ да намалятъ значително реколтата.

Отъ голѣмо значение за успешното предпазване на лозята отъ пероноспората е обстоятелството, че болестъта се развива при *топло и влажно врѣме*. Това е много важно за резултатната борба, която лозарътъ цели да постигне. Единственното изпитано, потвърдено отъ опита и практиката средство за предпазване лозята отъ отъ пероноспората е *прѣсването съ бордолезовъ разтворъ* (2 кгр. синъ камъкъ и 2 кгр. варъ на 100 литри вода, при което не е зле да се прибави 30 гр. желатинъ за лепливостъ). Прѣсването трѣбва да става винаги *преди появата на болестъта*. Рѣсене, макаръ и единъ часъ следъ дъжда, ще бжде безрезултатно. Нека се запомни добре, че синия камъкъ действа *предпазително, а не унищожително*. Врѣмето за прѣсване точно не може да се фиксира; то зависи отъ развитието на лозата, а това последното отъ климатическитѣ условия.

Първото прѣсване, свързано съ развитието на лозата (а това е най-разумно) се предприема, когато ластаритѣ сж достигнали една дължина отъ 15—20 см.

Второто прѣсване, се извършва следъ появата на ресата, приблизително 10—12 дни следъ първото.

Трето прѣсване се предприема 15—20 дни следъ второто.

Споредъ врѣмето се предприематъ и допълнителни прѣскания. При рѣсенето бордолезовиятъ разтворъ трѣбва

да се разпределя равномерно по всички части на лозата. Листата трябва задължително да се напръскат добре и се предпазят от зараза, тъй като оманените листа опадват, а пък пръчките не могат да узрят; те са бедни на хранителни материи и измръзват лесно през зимата. Много голяма е опасността, когато лозата изгуби няколко пъти през годината своите листа. На лозе, което две години наред е изгубило листата си, предстои изсъхване.

Също пръчките и чепките трябва да бъдат добре напръскани за чепките лозарят ще трябва да положи при второто и третото пръскане особени грижи, като се спре по отделно при всяка чепка и я напръска от всички страни.

Важна роля при пръскането играе и *пръскачката*. Предпазването не може да стане ефективно, ако разтворът пада на едри капки върху лозата. Пръскачката трябва непременно да има здрав цилиндър. За да може да се произведе силна струя, която чрез ципката се разбива в мъгла.

На време извършеното пръскане допринася много за запазване на лозата от пероноспората, а заедно с това и за реализиране добрия доход.

Предстоящи стопански работи през м-цъ май.

На нивата. През м-цъ май засяването на по-голямата част от посевите е свършено. Остават още да се засяват ориза, лена, памука, сусама, разсаждане на тютюна и други южни култури.

През този м-цъ царевичата, картофите, крмното и захарно цвекло, слънчогледа и др. окопни растения са вече поникнали и трябва грижливо и редовно да се окопават. Това обикновено се прави от ръка и с мотика, но за големи пространства предпочитат се по икономически съображения тази работа да се извърши с машината — окопвачка (планетка). След първата копань, която обикновено бива плитка и се казва прашене, следва втората, при която се извършва и разреждането на ония окопни растения, които са сити с редова съйка. По-нататък следват трета, четвърта и т. н. копани в зависимост от количеството на бурените и физическите свойства на почвата. Картофите изискват и едно загряване.

Една важна работа през този м-цъ е косенето на фия и първата косидба на люцерната. Понеже първия откос на люцерната дава най-голямо количество сено, а м-цъ май обикновено изобилства с дъждове, то самата работа по прибиране на сено изисква особено голямо внимание, за да се окоси и прибере сено на време и в добро състояние. Намокрената люцерна губи от своето качество и стойност, като на първо време ѝ опадват най-хранителните части — листата. Ако откоса остане по-дълго време влажен, което често се случва при продължително дъждовно време, люцерната почва да гние и става съвършено негодна за храна на добитъка.

Ако някой от посевите пострада от градушка или друга природна стихия, препоръчително е, щото

местото веднага да се изоре и засее с някоя култура, която има къс вегетационен период, като напр. царевица за фураж, просо, мухар (лудо просо).

Въз основа. а) *При кравитъ.* При хранене кравитъ съвсем прясна, неувяхнала още люцерна, тъй често се подуват. Ала най-често е подуването, когато говедия добитък се изтърве в някое люцернище. За да спасим подулите се животни от явна смърт, ето как трябва да постъпим: завеждаме подулото се животно на стръмно място с главата нагоре, за да се уригва по-лесно; намазваме едно дърво с катран, туряме го напънки въ устата и крайщата му привързваме за рогата. Това се прави за да се държи устата постоянно отворена, а от лошата миризма уригването се усилява. Освен туй надутия лъв хълбок се силно мачка и загива с студена вода. От време на време животното се разкарва да потича из двора, за да изхвърли по-лесно извержения. За по-голяма сигурност добре е да се направят 1 — 2 клизми. Освен това въ една бутилка се налива вода с 10 — 15 капки амоняк и се налива въ устата на болното животно. След като всичко туй се направи, търбуха омеква и животното е вън от опасност. Ако бързо не вземем горните мерки, животното почва да залига, пада, стомаха му се пръска и смъртта настъпва почти моментално. Видим ли, че кравата почва да залига и корема ѝ заприлича на тъпан, време за губене няма — търбуха трябва да се пробие. Това най-добре става с помощта на *трокара* (куха 15 — 20 с. м. трябва, въ която е пъхнат клинообразен нож), който се забива, като се мери една длан от хълбоката кост и една длан от страничните придатци на поясницата, с направление към дясния преден крак. След като влезе цълия трокар въ търбуха, клинообразният нож се изважда и през тръбата почват с шум да излизат газовете. От напора на храната дупката на трокара често се запушва, та става нужда от време на време да се прочисти с една тънка прекарана през огън пръчка. След хубавото спадане и омекване на търбуха, постепенно и полека трокара се изважда и с пръсти се стиска раната десетина минути, след което хубаво се намазва с йод. След подуването 5 — 6 часа кравата се държи на диета.

Всички стопанин, който има няколко дойни крави, трябва да си има поне един трокар, защото ако се скъпи за 30—40 лв може и хиляди да изгуби.

Когато нямаме трокар, а помощта трябва да се даде незабавно, може да си послужим при извесен риск с предварително добре угорен обикновен нож. След изваждане ножа, на мястото му се пъха една сжко опърлена цев, през която да излизат газовете.

б) *При овцитъ.* У нас по Георгиев-ден обикновено се стрижат овците. При стригането трябва да се внимава овците да не се поръзват, защото раните им червясват. Ако по невнимание няде сме поръзали овцата, трябва веднага раната да я изгорим с йод и я посолим с нафталин. От време на време (а най-добре всяка сутрин) раните трябва да се измиват с хладка вода и сапун, изгарят се пак с йод и се посипват с нафталин,

Въ русенско тая година има особено много кърлежи, които сж едничките носители на болестта „кървопикане“, която на много стопани е добре позната. Щомъ се забележат кърлежи по овцитъ и говедата, веднага да се почистват и то обезателно всъка сутринъ, да се събиратъ въ една паничка и да се хвърлятъ на кокошките. Особено малките пуйчета ги много обичатъ.

Овци, чиито агнета сж продадени или отбити, трѣбва да се доятъ по 3 пжти на день.

Никога не бива да се изкарватъ овцитъ на паша преди вдигане на росата, защото ги хваща диария (дрискъ), който лесно ги мори. По влажните и мочурливи мѣста овцитъ заболяватъ отъ митилъ. Лани заболѣлите овци, сега умиратъ. Най-сигурното средство за борба противъ митиля е препоръчаното отъ Министерството на земледѣлието лѣкарство „Дистолъ“, което се продава по всички аптеки и дрогерии и всѣки пакетъ е придруженъ съ упжтване за начина на употреба му.

в) *При кобилитъ и жребцитъ.* Както презъ миналия месецъ (Вижъ кн. 4 на сжщото списание). Главно презъ пролѣтътъ конетъ често заболяватъ отъ коремоболъ (колика), който, ако не се взематъ ъ време мѣрки, може и да ги умори. Като първа помощъ на заболѣлъ отъ коремоболъ конъ трѣбва да се направи следното: 1) Намазва му се корема съ терпентинъ и съ стиска мека слама се силно разтрива; 2) Прави му се клизма съ хладка сапунена вода. 3) Ако болките продължаватъ, взема се едно гладко дърво, съ помощта на което двама души разтриватъ само корема отъ предъ на задъ. Следъ всичко конътъ пакъ се разкарва и горните средства се повтарятъ и даже потретятъ. Обикновено следъ 2—3 часа животното се успокоява, но ако не се успокои трѣбва да се прибѣгне до помощта на ветеринарния лѣкаръ, който само съ специални инъекции може да го спаси. Сигуренъ белегъ, че коремоболътъ е миналъ, е изхвърлянето на изверженията, ако ли не, не бива повече да се чака.

Най-често коликата идва отъ преуморяване, отъ пиене вода, когато е заморенъ и следъ назобяване или отъ преяждане

г) *При свинетъ.* Свинките, чиито прасенца сж вече отбити, почватъ да се разгонватъ. Най-добре е презъ м. май да се пускатъ на нерезъ, за да се прасятъ презъ м. септемврий и да има време до настѣпването на зимата малките да поизрастнатъ. За покриване на свинките трѣбва да се предпочитатъ нерезитъ отъ свиневѣдните станции. За по-голъма гаранция въ заплodyването, нужно е нереза да покрие свинката поне 2 пжти, а може и три пжти.

Най-добрата и здрава храна за свинетъ е пашата. Освенъ това изкаранитъ на паша свинки раждатъ здрави, едри прасета и добре си ги отглеждатъ. Застоялиятъ живѣтъ е най-често причина за израждането на свинетъ. Ако на пашата свинетъ не намиратъ достатъчно храна, въ кочината обезателно ще трѣбва да имъ се добавя люцерна или друга зелена храна. Най-благоотворно пашата действува върху младитъ прасета и шопарчетата. Презъ лѣтото тѣ израстватъ на ръстъ, вързватъ кокалъ както се казва, а когато на есенъ ще ги загонимъ, ще има де да трупатъ сланина.

Много трѣбва да пазимъ свинетъ отъ огненицата, червенката и чумата. Щомъ разберемъ, че въ ближно село се е явила нѣкоя отъ тия болести, веднага трѣбва да спремъ свинетъ си отъ паша и всъка сутринъ да имъ прибавяме къмъ храната по една малка стиска (отъ два прѣста) нафталинъ, като предпазително средство. Появи ли се, обаче, болестта въ селото, веднага трѣбва да се предупредятъ ветеринарните власти и наложително да се иска инжектирането на всички свине за предпазване отъ зараза.

д) *При птицитъ.* Голѣми грижи главно на стопанкитъ създава отглеждането на малките пилета.

На много мѣста у насъ погрешно е усвоена практиката да се дава на току що излупенитъ пилета просо, като първа храна. Преди всичко просото е много твърдо и нѣжните стомахчета на пиленцата не могатъ да го смелятъ, запичатъ се и много мратъ. Най-добре е презъ първитъ 2—3 дена малките пилета да се хранятъ съ добре уваренъ жълтъкъ отъ яйце, а следъ това прѣхквава кашица отъ овесено или ечмичено брашно размѣсено съ запарена, ситно наръзана коприва или зелена люцерна. Така храненитъ пилета 10—15 дена бърже израстватъ и нито диария или запекъ ги лови, разстройства, които най-често ги морятъ. Следъ това пиленцата се пускатъ на свобода презъ хубавото време и вечеръ се прибиратъ на страна отъ другитъ кокошки, които много ги гаятъ.

Ако по една или друга причина по задничетата на нѣкои пилета се забележатъ засъхнали извержения, веднага пилетата трѣбва да се уловятъ и следъ като се почистятъ съ малко хладка вода, да се намажатъ отдире съ малко зехтинъ. Пакъ кашицата съ зеленина най-добре ще урегулира стомахчетата на малките пилета.

Поради голѣмитъ мжчнотии и рискове, съ които е съпроводено отглеждането и отхранването на пуйчетата (мисирчетата), много стопанки се отказватъ да ги развъждатъ, въпреки голѣмитъ изгоди отъ тѣхъ.

Малките пуйчета сж много нѣжни: вреди имъ влагата, вреди имъ силната горещина. Най-важното е, че много мжчно се привикватъ да ядатъ и най-често умиратъ отъ доброволенъ гладъ. Като радикално средство лесно да приучимъ пуйчетата да се хранятъ е на 7-я день отъ насаждането на пуйката съ пуйчи яйца да поставимъ и 4—5 кокоши (защото пуйчитъ яйца се люпятъ за 28—29 дена, а кокошитъ за 21 день). Едновременно излупилитъ се пуйчета и пилета се захранватъ пакъ съ варенъ жълтъкъ, а следъ това съ сжщата кашица. По природа и като по-хитри пиленцата почватъ да кълватъ, пуйчетата имъ подражаватъ и скоро се приучватъ да се хранятъ. Въпреки това, ако нѣкои вироглави пуйчета отказватъ отъ храната, работата се усложнява и приучването имъ обезателно трѣбва да стане съ дъждовни глисти.

Когато мжтачките сж силно нападнати отъ кокошинки и рискуваме да умратъ на гнѣздата си или най-малкото кокошинките да нападнатъ новоизлупенитъ малки, необходимо е отъ време на време да ги вдигаме отъ гнѣздата и ги посипимъ съ ситна сѣра (тюкюртъ), а сжщо да порѣсимъ и гнѣздата. Кокошинките много обичатъ да се запиватъ по главитъ на пиленцата и неизбежно ги морятъ. Нападнатитъ

пиленца се лѣкуватъ съ мазане главичкитѣ имъ съ рапично масло.

Д. Д.

Въ млѣкарницата. Тѣй като у насъ горещинитѣ почватъ внезапно и рано (още отъ м. май), то твърде кратъкъ е периода, презъ който при прѣработката на млѣкото, да не си служимъ съ изкуствено затоплюване или охлаждане на послѣдното. Това е края на мѣсець априль и първата половина на м. май.

При обесмѣтаняването. Ако току що полученото въ млѣкарницата млѣко има температура 34—35°C, то може да се центрофужира веднага безъ да се затопля. Загубата на мазнини въ тоя случай, въ постното млѣко, е сравнително по-голѣма (0.25—0.3%), отколкото когато се работи при 40°C, но като се загрѣва млѣкото при послѣдната температура, печалбата на мазнини не се рентира, особено пѣкъ когато само за тая целъ се пали огънь и загрѣва вода и когато горивото е скъпо. Но спадне ли температурата на млѣкото до 25—30°C, то трѣбва непременно да се затопля. Обикновено презъ м. май обѣдното млѣко може да се прѣработи, безъ да се затопля, а сутренното и вечерното непременно трѣбва да се затоплятъ до най-благоприятната за центрофужиране температура 40°C.

При бучкането на смѣтаната. Кѣмъ края на априль и началото на май смѣтаната за бучкане обикновено се затопля: въ срѣдата на май тя не се загрѣва, нито охлажда, а кѣмъ края на сѣщия мѣсець, особено ако сж настѣпили горещинитѣ, се явява нужда отъ изкуствено охлаждане. Поставя се гюма съ смѣтаната въ единъ казанъ или дървенъ чибуръ, пълни съ ледъ или снѣгъ, който предвидливия стопанинъ е съхранилъ презъ зимата въ ледница или трапъ направенъ за целта. Смѣтаната се бучка при температура 14—15°C, (за прѣсната смѣтана 1—2 градуса по ниско).

Донесеното въ млѣкарницата млѣко трѣбва веднага да се преработва, защото сега вече е възможно самовкисването му. Млѣко, за което се съмняваме, че е вкиснато, при центрофужирането въ никой случай да не се загрѣва. Ако такова млѣко е предназначено за приготвяне на сирене, да се бракува (последното е отъ особено значение за мандритѣ и кооперативнитѣ млѣкарници). И отъ най-слабо вкиснато млѣко се получава съвършено долнокачествено и нетрайно сирене, което може да развали и хубавото такова (особено важи това при нашенското бѣло саламурено сирене). Всѣкога да се избѣгва подсираването на прѣстояло млѣко, за което се съмняваме, че е почнало въ него млѣчна ферментация. Ето единъ практиченъ и много лекъ начинъ за познаване на вкиснато млѣко.

Разбърква се добре млѣкото и въ една епруветка се поставя по равни части обикновенъ спиртъ и отъ съмнителното млѣко. Затваря се съ прѣстъ епруветката и се разбѣлниква. Ако млѣкото е вкиснато, по стенитѣ на епруветката оставатъ дребни частици отъ прѣсечения казеинъ на млѣкото. Ако вкисването е по-напреднало, изплуватъ на повърхността на епруветката бѣли парцалчета отъ казеина. Добро ли е млѣкото — остава неизмѣнено.

Най-благоприятно време е сега за приготвяне на сирене „империялъ“. За последното не се изискватъ особени удобства, а само по-голѣми старания на сто-

панина. Това сирене има пазаръ у насъ, понеже отговаря на вкусоветѣ ни.

Ако ще се приготвя отъ овче млѣко бѣло саламурено сирене, стопанинътъ трѣбва да се снабди на време съ сѣдове. Най-добри сж тенекиитѣ за по-малки количества и дървени каци отъ джбъ за по-голѣми количества.

Т. Ив-а.

Въ лозето Извършва се първата копанъ, силнитѣ лози се покършватъ слабо, предприема се първото рѣсене съ бордолозовъ разтворъ, приготвенъ отъ синъ камъкъ 1 клг. и 2 клг. варъ за 100 лт. вода. Силата на приготвения разтворъ се опитва съ червена лакмусова или фенолфталеинова книжка, която се купува отъ дрогериитѣ и струва много евтино. При приготвянето на бордолозовия разтворъ, варъта се размива отдѣлно отъ синия камъкъ и винаги варовия разтворъ, добре прецеденъ, се влива въ синкамъчния разтворъ при постоянно бъркане.

При нужда, се извършва и първото повързване на лозитѣ съ рафия, като се внимава да не бждатъ пристегнати самитѣ лѣторасли.

Маточницитѣ се филизатъ и лѣтораслитѣ се пречистватъ.

Въ Овощната градина. Ако презъ миналия мѣсець не е изорана градината, това може да се извърши въ началото на този мѣсець. Предприематъ се всички средства за борба съ болеститѣ и неприятелитѣ на овощнитѣ дървета. Кѣмъ края на месеца въ по-топлитѣ изложения се почва съ брането на черешиитѣ, при което плодоветѣ се бератъ съ опашкитѣ и то внимателно, за да не се откъсватъ цели клонки съ пѣпки, които идущата година ще дадатъ плодъ.

Въ винарската изба. Почистватъ се добре празднитѣ винарски сѣдове и често се опитватъ вината, тѣй като топлото време дава възможностъ на болнитѣ вина да се развалятъ, особено тия предразположени на заболяване отъ кисване. Предприема се второто претакане на вината.

Въ зеленчуковата градина. Разсада отъ парницитѣ се посажда на постоянно мѣсто на открито. Предприема се прекопаването на по-рано засѣтитѣ култури. Засѣватъ се семена на открито отъ зеле, празъ, алабашъ и пр. Поливането на различнитѣ култури се извършва въ предобѣднитѣ часове

Н. Йорд.

Въ бубарницата. Много грижи, трудъ и средства се пилѣятъ презъ м. май за отглеждане и отхранване на нищожнитѣ червейчета, които ни донесатъ злато. За туй пѣкъ, ако се пропуснатъ нѣкои важни моменти, вмѣсто злато могатъ да ни донесатъ само разочарование.

Съвсемъ на кратко и бѣгло ще припомнимъ на бубовѣдцитѣ нѣкои правила, отъ които зависи успѣха на тѣхната работа.

1. Презъ време на бубохраненето въ бубарницата да се пазятъ подходяща температура:

отъ излупването до събуждането отъ I сънь	24—25° C.
въ 2-ра възраст „ „ „ II „	23—24° „
„ 3-та „ „ „ III „	22—23° „
„ 4-та „ „ „ IV „	20—22° „
„ 5-та послед. възра.	18—20° „

Не бива топлината въ помещението да пада подъ 17° , защото бубичките ослабватъ, зле се хранятъ и закъсняватъ съ развитието си. При завиването топлината по никой начинъ не бива да надминава 22° , защото много лесно заболяватъ и масово измиратъ.

2. Когато бубохраненето е вървѣло правилно и е спасена горната температура, то трае 32 до 36 дена, и именно:

1-та възраст	5 дена,	I сънь	— 1 день
2-ра "	4 "	II "	— 1 "
3-та "	5 "	III "	— $1\frac{1}{2}$ "
4-та "	5—6 "	IV "	— 2— $2\frac{1}{2}$ "
5-та "	8—10 "		

По никой начинъ заспалитѣ бубички не бива да се бутатъ, защото мжно се събличатъ, а нѣкои съсемъ не могатъ да се съблекатъ и умиратъ. Листътъ се поставя по краищата на етажерките, дето се привличатъ незаспалитѣ още бубички и се премѣстватъ.

3. Щомъ се съблекатъ бубичките, постелята имъ трѣбва да се смѣни съ помощта на надупчена хартия, като същевременно става и разредяването. Презъ 4-а и 5-а възрасти постелята се смѣнява всѣки 2 дена.

4. Най-добрата храна за бубитѣ е чистия, здравъ, сухъ (неизмокренъ), немачканъ и бранъ следъ вдигане на росата или вечеръ преди роса черничевъ листъ. Слабо намокренитѣ листа сж вредни за бубитѣ, а хубаво измититѣ отъ дъждъ трѣбва предварително да се оцедятъ и имъ се изпари водата на провѣтриво сѣнчесто мѣсто. Отъ много дебелитѣ и сочни листа бубитѣ заболяватъ отъ „жълтеница“ и „флашерия“.

5. Нѣкои бубовѣдци смѣтатъ, че щомъ хранятъ много често бубитѣ си, тѣ жълтенисвали, а забравятъ, че е тъкмо обратното. Гладувалитѣ известно време буби, на които изведнажъ е натрупанъ много листъ, скоро жълтенисватъ, ако ли не пкъъ заболяватъ отъ други болести или даватъ меки пашкули. Редовно хранени бубитѣ, съ умѣрено количество листъ, се развиватъ бърже, даватъ едри и корави пашкули. Ето защо въ I, II и III-а възрасти бубичките трѣбва да се хранятъ по 4 пкти въ денонощие т. е. по на 6 часа; въ IV-а възраст 6 пкти (по на 4 часа), а презъ последната V-а възраст да имъ се дава непрекъснато но по малко, щомъ по-рано поставения е изяденъ.

6. Всѣки бубовѣдецъ, преди да постави семето за лупене, трѣбва да си направи смѣтка, ще разполага ли съ достатъчно пространство, особено за последната възраст, за да не става нужда да разхвърля бубитѣ си изъ цѣлата кжца и да ги поставя при неблагоприятни условия, защото вмѣсто печалба, сигуренъ да е, че ще изгуби.

За една кутия т. е. 10 гр. бубено семе е нужно за последната възраст пространство отъ 20 кв. метра или за 3 кутии (цѣла унция) 70 — 80 кв. метра.

7. Презъ време на бубохраненето много посѣтител не бива да се пускатъ въ бубарницата, особено други бубовѣдци или любопитни, които обикалятъ други бубарници и то не защото ще ги урочасатъ, както у насъ се мисли, ами разнасятъ съ себе си болеститѣ. Щомъ пкъъ се забележи нѣкоя омърлушена или промѣнила цвѣта си бубичка, веднага трѣбва да се махне

и най-добръ да се изгори, а ако е умрѣла, даже постилката, дето е лежала, да се изгори.

8. Отъ качеството на храста, въ който бубитѣ ще виятъ пашкулитѣ си до голѣма степенъ зависи качеството на пашкулитѣ. Най-хубавиятъ храстъ за бубитѣ е обикновената градинска метла. Всѣки бубовѣдецъ трѣбва да засѣва редовно единъ жгълъ отъ градината си съ тая метла, за да не се чуди преди завиване на бубитѣ дѣ да търси храстъ и отъ немарливостъ да разваля стоката си.

9. Почнатъ ли бубитѣ да се избистрятъ и нѣкои отъ тѣхъ да блуждаятъ и по краищата на етажерките да търсятъ мѣсто за виене пашкулъ, съвършено сухиятъ и въ достатъчно количество храстъ трѣбва да се постави.

10. На 10 — 12 день отъ възкачването на бубитѣ на храста, пашкулитѣ сж завити и трѣбва да се обертатъ. Голѣма грѣшка правятъ нѣкои бубовѣдци, които прибързватъ, защото рано обранитѣ пашкули оставатъ меки. Брането може да се закъсни даже 15 дена, но не повече, защото на 18 — 20 день изхвъркватъ вече пеперуди и може цѣлиятъ трудъ да отиде на вѣтъра.

11. Сортировката на пашкулитѣ трѣбва да се извърши най-добросъвестно. Лакомитѣ и ненаситни стопани вмѣсто да изпишатъ вежди, изваждатъ очитѣ, защото единъ оцапанъ, мекъ или двоенъ пашкулъ въ хубавитѣ, подбива цената съ нѣколко лева на кг.

12. Който стопанинъ бърза да продаде пашкулитѣ си по шо — за що, бѣга отъ късмета си. Бързатъ само ония бубовѣдци, които не сж сдружени, които не изпичатъ и общо не продаватъ стоката си. Кооперативното сушене и продажба на пашкулитѣ е цѣло богатство за страната, а въ частностъ за бубовѣдцитѣ. Тамъ дѣто има у насъ бубарски кооперации, тамъ знаятъ що за богатство е бубарството.

Д.

Въ пчелина. Следъ дългата зима и непостоянната ранна пролѣтъ, съ които пчелитѣ се борятъ, за да просъществуватъ, иде благодатния май. Презъ този месецъ всичко е въ разцвѣтъ. Сега е реда на първата паша, а именно акациевата паша; другаде кждето има ливади — паша отъ разни цвѣтни ливадни тревы. За пчелитѣ се отваря вече обширна работа. Презъ това време пчелитѣ повече ядатъ, отъ което следва отдѣлянето на повече воскъ, понеже тѣ отдѣлятъ воскъ отъ тѣлото си на мѣсто потъ, въ видъ на малки люспици.

Този воскъ трѣбва да се използва отъ пчеларя. Ето защо той трѣбва да отстрани постепенно всички стари и негодни пити съ нови изкуствени, и то за плодника отъ по-дебелитѣ, а за магазина отъ по-тънцитѣ. Ако се поставятъ отъ тънцитѣ въ плодника, има опасностъ при топло време да накацатъ повече пчели на тѣхъ и да ги очупятъ, та вмѣсто да имаме хубави нови пити, ще имаме по-лоши.

Но не е само това. Най-често пчелитѣ доизграждатъ очупенитѣ мѣста по своя инициатива, като приготвятъ килийки за медъ и произвеждане на търтево пило, значи за създаване само на търтей, а въ вреда за кошера е да има много търтей.

Цвѣтенето на акацията почва на 10 — 15 май. Щомъ наближи този сезонъ, пчеларьтъ трѣбва да по-

стави магазинитѣ на своитѣ кошери (отдѣления за медъ). По такъв начинъ плодникътъ остава свободенъ да може *майката* да носи яйца, отъ които за 21 день се излупватъ свършенни пчели.

Възможно е нѣкой кошерь да е пострадалъ, като е изгубилъ своята майка и да я е замѣстила нѣкоя пчела майка или както се казва иначе търтовка. Такава майка не е оплодена и носи само търтieveи яйца, отъ които се излупватъ само търтеи. Такава майка трѣбва да се отстрани своевременно. Отстранението ѝ става по следния начинъ. Взима се цѣлия кошерь и се занася на 1 — 2 километра настрана отъ пчелина. Тукъ се изтърсватъ всички пчели и се изчиства всичкото търтieveо пило. Кошерътъ съ пититѣ и меда се занася на мѣстото му. Всички работни пчели се връщатъ до вечерта, само търтовката остава тамъ съ малко пазачи — това, което ние искаме. Другъ начинъ за отстранението ѝ нѣма, защото тя е сжщинска пчела и не се различава отъ работнитѣ пчели. Сега, за да си създадатъ пчелитѣ майка, взимаме една пита съ яйца отъ другъ кошерь и я поставяме въ кошера безъ майка. Като видятъ пчелитѣ яйцата, преобразуватъ работнитѣ килийки на майчина, създаватъ всички удобства и храна за майка. По този начинъ отъ обикновено яйце за работнички пчели, поставено при условия за развитието на майката, за 18 дена пчелитѣ си създаватъ хубава майка, годна да продължи развитието на кошера. Ако има повече яйца въ питата, тѣ приготвятъ повече майчини килийки, но щомъ се излупи една майка, другитѣ убиватъ. Тѣй че намѣсата на пчеларя не е нужна.

Хр. Торомановъ

Нашитѣ кооперации.

Кооперативни семепроизводни стопанства.

Опитнитѣ станции направиха първата стѣпка, като отгледаха доходни сортове пшеница за мѣстни условия и продължаватъ усилено да работятъ за достигане на такива отъ всички видове културни растения, а селенитѣ оценяватъ ползата отъ новитѣ сортове и почнаха масово да искатъ семена, за да си засѣятъ отъ тѣхъ. (Пишейки тѣзи редове имамъ предъ видъ преди всичко № 16, 14, 7, 84 и пр. на Русенската опитна станция). Но колко семе може да произведе опитната станция и колко стопани може да задоволи? Разбира се твърде малко, далечъ отъ количеството, което се търси. Съ достигане на константни нови сортове, станцията си изпълва назначението. Повече отъ нея не можемъ да искаме. Явява се обаче въпроса, кой ще подеме масовото развъждане, чрезъ което да се добие нуждното количество семе за задоволяване на търсенето. Докато селенитѣ се въздържаха и само най-любопытнитѣ отъ тѣхъ вземаха семе, за да засѣятъ нѣкой и другъ декаръ и провѣрятъ дали право казва агронома, търсенето се покриваше съ произведеното семе въ голѣмо размножение въ стопанствата къмъ опитнитѣ станции и др. държавни такива. Но ето, че настѣпва момента, когато тѣзи стопанства не сж вече въ състояние да

покриятъ нуждитѣ, а взетото оригинално семе отъ опитната станция или отъ стопанството къмъ нея ще трѣбва най-малко следъ 4 години да се подновява. Подобно подновяване се налага главно за запазване на чистотата на семето, защото още при първото посѣване на семето сорта ще бжде онечистенъ съ прескочилитѣ семена презъ брездата отъ нивата на съседа. Случатъ ли се хубави ясни дни презъ време на цвѣтенето, ще имаме второ, вътрешно онечистване, причинено отъ кръстосаното опрашване съ това на съседа. Следъ това се редатъ моменти — жърва, вършитба, прибиране въ хамбаря, когато е допустимо да попаднатъ всевъзможни примѣси въ новия културенъ сортъ и то не само отъ другъ сортъ, но даже и отъ другъ видъ. Продължава ли това 4 години подъ редъ, то къмъ 4 година новия хубавъ доходенъ сортъ нѣма да бжде вече онзи, който е билъ полученъ преди 4 години, а нѣщо много приближено къмъ това, което се е отглеждало и по-преди въ този край.

Това сж едни отъ най-главнитѣ мотиви, които обуславятъ периодичното подновяване на доходния културенъ сортъ, а отъ тукъ и нуждата отъ семевѣдни стопанства, които да подемаатъ добития новъ сортъ отъ опитната станция, отъ който и видъ да билъ той, за масово отглеждане съ сигурна чистота.

Изпква въпроса, обаче, кои стопанства ще се нагърбватъ съ тази важна задача и кои ще бждатъ семепроизводителитѣ? Разбира се, че на първо мѣсто ще се посочатъ държавнитѣ стопанства, а следъ това модерно организирани частни и най-сетне кооперативнитѣ такива. Но държавнитѣ сж твърде малко и сж далечъ отъ да задоволатъ растящата нужда. Частнитѣ, които биха могли да поематъ работата безупречно, сж сжщо малко. Оставатъ кооперативнитѣ стопанства. Такова стопанство може да си организира всѣка по-богата кооперация за снабдяване на кооператоритѣ си съ семе отъ нови културни сортове, като вземе общинска земя подъ дългосроченъ наемъ.

На чело на тия стопанства ще трѣбва обаче, да застанатъ хора съ съответно образование. Такива хора имаме, стига да ги потърсимъ. Въ срѣдното земледѣлско училище въ Образцовъ Чифликъ и Садово завършиха курса презъ 1924 г. около 40 души ученици, които днесъ стоятъ безъ работа. Министерството на земледѣлието назначи само нѣкои отъ тѣхъ на стажъ и то преимуществено безъ заплаща. Много отъ тѣхъ се принудиха да станатъ основни учители, на които министер. на просвѣщенiето гледа машенски. Не бива да се забравя, че по 80 души ученици следватъ и сега въ Образцовъ Чифликъ и Садово, които виждайки положението на своитѣ свършили другари, си задаватъ нѣрѣдко въпроса, где е смисъла на нашето стоене тукъ? За тѣзи младежи сж затворени вратитѣ и на висшитѣ учебни заведения, изключая агрономическия факултетъ. Това имъ незавидно положение се дължи може би въ голѣма степенъ на обстоятелството, че навсѣкжде е закрепнало несъстоятелното предубеждение, че тѣ сж недостатъчно подготвени, макаръ програмата имъ да е копие отъ тази на реалнитѣ

гимназии, плюсъ специалнитѣ предмети, за които се предвиждатъ часове по земледѣлие повече отколкото въ агрономическия факултетъ.

Мисля, че следъ 8—10 месеца платенъ стажъ въ опитна станция и 6 месеченъ (съ заплата) курсъ по опитното дѣло, отъ тия младежи ще излѣзатъ отлични ръководители на кооперативни семепроизводни стопанства.

Имайки предъ видъ законопроекта за земледѣлското образование въ страната, който скоро може би ще стане законъ, мисля, че и неговото приложение при наличността на кооперативни семевѣдни стопанства ще се улесни.

Д-ръ Дончо Костовъ.

Новости въ земледѣлието.

* * *

При вадене на захарното цвекло често се намира тукъ-таме измежду бѣлитѣ цвекла по нѣкое червено. Закрепнало е мнението у мнозина, че семепроизводното стопанство или фабриката, която раздава семето, поставятъ въ семето отъ бѣло захарно цвекло и такова отъ червено, чрезъ което да може при прибирането на реколтата да се контролира дали стопанинътъ е засѣлъ даденото му за посѣвъ семе или е употребилъ нѣкое друго, което дава повече маса съ по-малкъ процентъ на захаръ.

Така ли е въ сжщностъ? Червеното цвекло резултатъ на какво е?

Изследванията на Каянусъ, Линдхардъ и Карстенъ—Иверсенъ ще ни дадатъ отговоръ на въпроса. Тѣ, изслѣдвайки биологията на цвеклото, установиха, че червеното цвекло се явява като продуктъ отъ кръстосване на жълто съ бѣло цвекло, тъй както кръстосани помежду си нѣкои Латируси съ бѣли цвѣтове, даватъ въ първа генерация такива съ виолетово-червени цвѣтове.

Жълтитѣ цвекла, макаръ сравнително не много трудно да се отдѣлятъ отъ бѣлитѣ, все пакъ се случва недоглеждане при селекцията и на нивата на семевѣдното стопанство всредъ бѣлитѣ цвекла по-нѣкога ще се намѣратъ и жълти. Семената, добити, било отъ жълти майки, опрашени съ прашеца отъ бѣли индивиди, (при цвеклото става кръстосано опрашване. Цвѣтоветѣ сж протерандрични) било отъ бѣли майки, опрашени съ прашецъ отъ жълти индивиди, даватъ винаги червени цвекла.

„Червеното“ въ случая се явява като нова форма (Novum).

* * *

До сега се твърдѣше, че растенията (главно пеперудоцвѣтнитѣ) отдѣлятъ чрезъ коренитѣ си органични киселини, като ябълчна, лимонена, мравена и др. чрезъ които растението разтваря неразтворимитѣ само въ вода минерални хранителни вещества — главно фосфатитѣ. Върху сжщото градѣше и Леговое своята хипотеза за използване на фосфатитѣ въ почвата чрезъ пеперудоцвѣтнитѣ растения, която

вдигна голѣмъ шумъ всредъ агрикултуръ-химицитѣ преди 1—2 години.

Стокласа, базирайки се на редъ биохимични изследвания, третира отдѣлянето на гореспоменатитѣ киселини отъ коренитѣ на растенията като аномални физиологически симптоми, които настѣпватъ при недостигъ на кислородъ. Ако коренитѣ се снабдятъ съ достатъчно количество кислородъ (Както е при добре провѣтренитѣ рохкави почви) нуженъ за дишането на корена, то всички киселини се окисляватъ и даватъ като последни продукти — вода и въглероденъ двуокисъ. При задоволителна циркулация на въздуха въ почвата, освенъ въглероденъ двуокисъ, никаква киселина не се отдѣля отъ коренитѣ и ако има на нѣщо да се възлага разтворимо действие, то е изключително на въглеродния двуокисъ, който съ водата дава непостоянното съединение — въглена киселина. Последната дисоциира отчасти и въ това си състояние атакува неразтворимитѣ минерали.

* * *

Сеидбообръщението се диктува 1) отъ естествено-исторически и технически, 2) отъ стопанствени и 3) отъ социални причини.

Къмъ точка 1-а можемъ да причислимъ и последнитѣ открития на Стокласа, който е намѣрилъ, че житнитѣ растения приематъ по-жадно анионитѣ отколкото катионитѣ, цвеклото — катионитѣ отколкото анионитѣ, а пеперудоцвѣтнитѣ растения приематъ двустранно елементитѣ на дисоциацията, а именно, както катионитѣ, така и анионитѣ.

Ето защо, ако сѣемъ само житни растения на една и сжща нива въ продължение на редъ години, или само цвекло, то хранителнитѣ вещества на почвата биха се едностранчиво използвали и реколтата би чувствително намалѣла въ случай, че не се редуватъ културитѣ

Съобщава: Д-ръ Д. Костовъ.

Изъ нашитѣ списания.

Сп. на Бълг. Иконом. Дружество, кн. 9 т. г. съдържа: Акционерни д-ва, Държава и народно стопанство, За първото бълг. търг. параплувно сдружение въ Цариградъ. Стопански прегледъ, хроника и статия отъ Ж. Т. Бурилковъ: Дългове и Репарации.

— Външнитѣ държавни дългове, включващи и репарационнитѣ задължения, днесъ сж отъ най-голѣмо значение за общото ни финансово и стопанско положение и заслужаватъ най-пълно освѣтление. Следъ единъ прегледъ на международнитѣ задължения и специално тия на Австрия, Унгария и Германия, авторътъ отбелѣзва различното и неблагоприятно положение на бълг. държава по отношение нейнитѣ дългове. Ние имаме два вътрешни заеми на обща сума 246 мил. лв. и държавенъ дългъ къмъ Б. Н. Банка 4,614 милиона или всичко 4,840 мил. лв. външни пари. Много по-сериозна финансова тежестъ представляватъ нашитѣ външни дългове, консолидирани и летящи и възлизащи на обща сума

418 мил. франка, като извадимъ задълженията спрямо Русия, уреждането на които ще зависи отъ бъдещето развитие на работитѣ тамъ. Тия суми иматъ лихви и амортизации ежегодно 120 мил. лв. Въ свръзка съ войнитѣ ще се плати и обезщетение на Ж. П. Компания Жонксонъ 27 $\frac{1}{2}$ мил. франка за 9 години, при което вноската за 1925 г. е 1 мил. франка. Оставяме настрана аванситѣ на Disconto gesellschaft презъ 1914 отъ 150 мил. франка и 97 $\frac{1}{2}$ мил. марки, положението на които още не е уредено. Презъ 1924 г., при разпредѣляне Отоманския дългъ, на България се падна надъ 100 милиона за 10 години, при което ще се платятъ и закъснѣли вноски отъ около 35 мил. лв. За окупационни разноси ни е наложена ежегодна вноска отъ около 108 мил. лв. за 9 години. Освенъ това трѣбва да платимъ

презъ 1925—4.3 мил. зл. франка

„ 1926—3.185 „ „ „

„ 1927—3.185 „ „ „

За обезщетения на френски и белгийски поданници ще трѣбва да платимъ 6 $\frac{1}{2}$ мил. фр. годишно.

Събрани изгннатитѣ до тукъ цифри показватъ, че ежегодно ще сж потрѣбни 750—800 мил. лв., а между 1927—1934 г. — 1 милиардъ лв. за вноски.

Освенъ всичко това мирния договоръ опредѣли репарационенъ дългъ на България въ размѣръ 2 $\frac{1}{4}$ милиарда, който презъ 1923 г. се раздѣли отъ репар. комисия на две части А = 550 мил. и Б = 1 милиардъ и 700 милиона, като първата частъ лихвоносна по специаленъ планъ ще се внася сега, а втората ще се внася следъ 1933 г. И така общо България ще плаща ежегодно сега около 1 милиардъ лв., и постепенно вноската ще се увеличава, за да достигне къмъ 1933 г. цифрата 2 милиарда.

Въ състояние ли е бълг. данѣкоплатецъ да плаща тия задължения? При днешното положение на стопанския животъ у насъ данѣчното бремe е преминало границитѣ на възможното и поносимото. Нашата митн. тарифа е прекалена, инвентаря на държ. предприятия има нужда отъ поглѣване и ремонтъ, капиталитѣ бѣгатъ.

Доброто иконом. развитие на нашата страна, което ще е отъ общъ интересъ и за насъ и за кредиторитѣ, изисква ревизиране на задълженията, като се даде единъ по-дълъгъ мораториумъ на репар. плащания и приоритетъ на кредиторитѣ по заема.

К. п. Н.

Земледѣлска хроника.

Посѣвитѣ въ Русенско сж въ твърде добро състояние. Подготовката на почвата за пролѣтни посѣви почти е привършена. Рано посѣянитѣ пролѣтнини сж вече поникнали. Почнало се е съ посаждането на млади лозя и отгиването на старитѣ. Понижилата се температура и падналиятъ въ края на мартъ снѣгъ, причиниха измръзване на цвѣтнитѣ пъпки на зарзалитѣ, които бѣха почнали да цвѣтятъ. Другитѣ видове овощни дървета, поради това, че не бѣха почнали развитието си, останаха неповредени. Пчелитѣ презимуваха добре, но въ тровитото и промѣлино мартенско време не бѣ твърде благоприятно за тѣхъ.

Въ Търновско, Свищовско, Гор.-Орѣховско, Севлиево, Дръновско и Габровско, есенитѣ посѣви сж въ добро състояние. Измръзване, причинено отъ зимнитѣ суродове, нѣма никжде. Раннитѣ пролѣтни посѣви навсѣкжде сж поникнали. Поради неблагоприятното време, работнитѣ дни презъ мартъ сж били малко. Падналиятъ на 17, 18 и 19 мартъ снѣгъ въ Габровско е достигалъ до 50 см., а въ Гор.-Орѣховско до 40 см. Понижилата се температура и падналиятъ снѣгове сж причинили измръзването на цвѣтоветѣ на всички овощни дървета въ поменатитѣ околии, а само въ Габровско повредитѣ сж по-слаби. Въ Дръновско пощадени сж останали само кюстендилскитѣ слигъ, понеже тѣ се развиватъ по-късно. Навсѣкжде е почнато съ отгиването на лозята, на които, поне до сега, нѣма никакви повреди. Въ Дръновско сж пострадали асмитѣ. Пчелитѣ на всѣкжде сж презимували добре, но времето презъ мартъ не е било твърде благоприятно за тѣхъ.

Споредъ земледѣлския бюлетинъ на Варненската Д. П. З. Катедра, есеннитѣ посѣви напълно сж покрили нивитѣ, а тѣзи въ Камчийската долина сж извънредно буйни. Пролѣтнитѣ посѣви сж отлични, а условията за тия, които сега се засѣватъ сж много благоприятни. Отгиването и рѣзането на лозята е ставало твърде усилено. Последнитѣ студове сж причинили измръзване на погорнитѣ пъпки на нѣкои отъ порѣзанитѣ лози. Овощнитѣ дървета сж сжшо така пострадали. Пчелитѣ добре сж използвали хубавото време презъ месеца.

Споредъ сведенията на Бургаската Д. П. З. Катедра, посѣвитѣ въ Бургаско сж въ много добро състояние. Последнитѣ студове сж причинили незначителни повреди на овощнитѣ дървета. Времето е било благоприятно за пчелитѣ.

И. Д.

Времето презъ месецъ априлъ се очерта като топло и крайно благоприятно за извършване на сезонната работа въ полето и градината. Само първитѣ дни на месеца ни донесоха нѣколко по-студени угра съ слана, която обаче не указа никакви повреди на посѣва.

Топлитѣ слънчеви дни спомогнаха за разлистването на повечето растения, което обстоятелство пѣкъ допълни пролѣтния видъ на прирoдата.

Сл. А.

Увеличение производството на захарьта. Изтеклата 1924 год. даде едно свърхпроизводство на захарно цвекло не само за България, но и за всички страни, където се отглежда цвеклото. Споредъ сведения на международния земледѣлски институтъ, реколтата отъ 1924 год. е значително по-голяма отъ тая презъ 1923 г. Увеличението се дължало не само на повечето засѣта площ, но и на метеорологическитѣ условия и захарностъ на цвеклото. Изобщо производството на захаръ за 1924 г. достига 80 милиона квинтала срещу 60 милиона квинтала за 1923 год.

Макаръ и да не сж пълни располагаемитѣ данни за захарьта отъ захарна трѣстика, може да се мисли, че производството на тая захаръ за 1924 год. е по-добро отъ това за 1923 год. До като индустрията на захаръ отъ захарно цвекло, презъ време на войната претърпи тежъкъ ударъ, тая отъ захарна трѣстика, презъ сжщото време поради голѣмото търсене въ Европа е получила силенъ тласкъ. Така напримеръ въ 1919 год. произ-

водството въ Куба се е много увеличило отъ това предъ войната. Изобщо въ Аржентина, Бразилия, Перу, Формоза и Ява производството на тръстикова захаръ се е увеличило съ 30% отъ преди войната, а производството на захаръ отъ захарно цвекло полека лека се приближава до това преди войната. Тъй например Франция презъ 1924—25 г. е достигнала производството надъ 90% отъ това до войната. Полша повече отъ 75%, Чехословашко подъ 110%, Германия 70%, Русия 32%, Белгия и Италия сж надминали срѣдното производство отъ 1909—10 до 1913—14 год., едната съ 50%, а другата сто на сто. Въ Холандия, количеството на увеличението въ сравнение съ производството преди войната се е увеличило отъ 2% въ 1919 год. до 34% презъ 1924—25 г. и въ Съединенитѣ Щати отъ 17% до 78%. Общо производство на захаръ отъ захарно цвекло презъ 1919—20 г. е спаднало съ 40% отъ това преди войната, а въ 1924—25 г. е 90%. Тръстикова захаръ е имала за 1919 г. едно увеличение 131%, а въ 1924 г. — 153% отъ фабрикуваната до преди войната тръстикова захаръ. Общото производство отъ единия и другъ видъ захаръ въ 1924—25 год. е съ 25% повече отъ срѣдното производство преди войната.

Състоянието, въ което нашето скотовъдство се е намирало, споредъ официални статистически сведения отъ декемврий 1920 год. е следното: 308,237 коне; 25,714 мулета; 155,581 магарета; 48,209 бивола; 1,877,108 говеда; 8,922,604 овце; 1,321,803 кози; кошери съ пчели 331,756.

Месо консумирано презъ изтеклата 1924 г., споредъ сведения на главната дирекция на статистиката, общо за 12-тѣ окръжни градове въ България се пресмѣта на 18,297,344 кгр. Населението на тия градове за 1924 г. се пресмѣта на 410,000 души, значи на глава се пада по 44.64 кгр. или средно за едно домакинство 180 кгр.

Броятъ на заклания добитѣкъ и полученото количество месо е, както следва:

	брой	кгр.
воллове	26566	4,200,773
крави	22869	1,453,149
телета	13,332	694,945
биволи	5,660	963,341
биволици	3,145	457,092
малачета	1,500	93,864
овни	102,006	1,603,927
овци	86,875	1,127,169
агнета	482,706	3,166,190
пърчове	2,274	41,771
кози	15,241	243,193
ярета	57,034	329,059
свини	34,650	2,919,769
прасета	671	7,102
всичко		18,297,344 кгр.

Къмъ тѣзи данни ще трѣбва да прибавимъ и количеството на месо отъ домашно клане. Така пресмѣтнато количеството на консумираното месо въ окръжнитѣ градове ще бѣде около 20,000,000 кгр. или срѣдно на всѣко домакинство по 200 кгр.

Външната ни търговия презъ м. януарий т. г. е дала, споредъ сведения на гл. дирекция на статистиката, следния резултатъ:

	количество бройки тона	стойностъ хил. лева
вносъ	227 35,088	528,694
износъ	52,417 31,309	504,388
	52,644 66,397	1,033,082

Следъ декемврий, презъ който търговията ни съ другитѣ дѣжави завърши съ рѣзко очертанъ пасивенъ балансъ, дойде януарий съ едно незначително превишаване на вноса надъ износа (24.3 милиона лв. срещу 150 мил. лв. за декемврий 1924 г.)

По-важнитѣ категории отъ внесениѣ стоки презъ м. януарий т. г. се появяватъ съ следнитѣ стойности въ сравнение съ стойноститѣ презъ декемврий мин. год. (въ хил. левове).

	Януарий	Декемврий
1. Текстилни стоки	163,111	147,388
2. Зърнени храни	116 009	97,977
3. Метални изделия	43,632	59,820
4. Машинни инструменти	38,538	60,462
5. Масла и тлъстини	21,852	20,392
6. Материали за дървод.	19,811	33,925

Вносътъ на зърненитѣ храни заема едно изключително мѣсто въ реда на артикулитѣ, които се внасятъ въ насъ.

Износътъ презъ януарий т. г. сравненъ съ износа за декемврий м. г. дава следнитѣ стойности (въ хил. лев.):

	Януарий	Декемврий
1. Тютюнъ	290,493	252,279
2. Царевица	134,051	74,174
3. Волове, крави, овци	24,862	17,752
4. Бобъ	8,903	10,028
5. Яйца	6,132	6,544

Заслужава да се отбѣлѣжа, че царевичата при пълното отсъствие на други зърнени храни и на брашното, има засиленъ износъ сравнително по-рано.

Тютюнътъ е отъ извънредно голѣмо значение за нашия износъ. Той застъпва за декемврий 1924 г. 59.9%, а презъ януарий 57.6% отъ цѣлия експортъ.

Отчетъ на Земледѣлската банка за изтеклата 1924 година. Нарастването на банковия активъ, отбѣлѣзано прѣзъ послѣднитѣ години, се засилва особено прѣзъ отчетната 1924 год. Така, отъ 1,148,064,000 лв. прѣзъ 1922 г. и 1,614,366,000 лв. прѣзъ 1923 год., активътъ на банката нараства до 2,008,192,000 лв. прѣзъ 1924 г. Едно отъ обясненията за това голѣмо нарастване въ актива на банката е паричната криза.

Банката е разширила твърдѣ много своитѣ заеми.

Така, тия срѣщу записи сж увеличени съ 113 милиона лева, въ сравнение съ по-миналата 1923 г. или на 440,461,000 л. Отъ тѣхъ 51 мил. л. бѣха отпуснати като заеми на пострадали отъ суша и наводнение. Ипотечнитѣ заеми обаче сж намалени. За 1923 г. тѣ сж 167,268,000 л., а за 1924 г. — 148,972,000 л. Заемитѣ и текушитѣ смѣтки срѣщу залози сж значително увеличени — 482,243,000 л. или съ 87,185,000 л. въ повече отъ 1923 г. Дължи се на прѣдпочитането, което банко-

вити клиенти дават на вариантните заеми, понеже се отпускат въ по-големи размъри и главно без поръжители. Само за сѣм прѣзъ годината сж отпуснати 64 милиона лева.

Капиталитѣ на Банката, резервитѣ и фондоветѣ достигатъ въ края на 1924 г. на 394,174,675 лв. срѣщу 366,414,022 прѣзъ 1923 г.

Чуждитѣ капитали, привлѣчени въ банката подѣ формата на разни видове влогове, възлизатъ прѣзъ 1924 г. на 1,660,761,000 лв. или увеличени съ 37,923,000 лв. въ сравнение съ 923 г. Най-големъ дѣлъ отъ тази обща цифра се пада на лихвенитѣ безсрочни влогове, които сж достигнали 1,149,000 000 л. включително изтегленитѣ подѣ гаранция на държавата суми отъ Народната банка за бѣжанцитѣ, инвалидитѣ, пострадалиотъ градушка земледѣлци.

Къмъ 31 XII 924 г. банката е кредитирала, контролирала и ръководила 1,199 земледѣлски кооперации. Разрѣшени имъ сж кредити на обща сума 666,818,458 л.

Х По изчисления на Б. Ц. К. Банка градушката у насъ нанася загуби на земледѣлскитѣ култури срѣдно взето за година повече отъ 800 милиона лева.

1923 год. е била една отъ най-градобитнитѣ и нанесенитѣ загуби се изчисляватъ на повече отъ 2 милиарда лева.

Отъ всички общини въ България, за единъ периодъ, отъ 29 год. само 8·85% не сж били закачени отъ градушката, а всички други общини сж били по-малко или по-вече бити.

Отъ направенитѣ въ Б. Ц. К. Банка изчисления, всичкиятъ добитѣкъ въ България се пресмѣта по днешни пазарни цѣни на около 20 милиарда лева. Ежегодно и срѣдно отъ смъртъ и злополука по добитѣка губимъ около 800 милиона лева. Когато върлуватъ епидемически болести, загубитѣ надминаватъ срѣдната норма въ зависимостъ отъ развитието и разпространението на болестята.

Отпуснати сж отъ министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти за поощрение на земледѣлието и отраслитѣ му следнитѣ суми: На 33 производителни кооперации 91,000 лева за постройка на модерни фурни за сушене на плодове; на опитни полета и овощни градини 29,000 лева; на 4 кооперации въ Казанлъкъ за покупка на модерни казани за варене и дистиляция на розово масло 40,000 лева; помощи за провяено устрѣние въ стопанисване и отглеждане на домашни животни и въ производството на доброкачествено бубено семе; за покупка на земледѣлски машини за Русенския окръгъ 120,000 лева.

Забрана износа на розови прѣчки. Поради опасността, която би се появила за нашата розова култура, ако се разреши износа на *розови прѣчки*, съ царски указъ се забранява износа на розови прѣчки и храсти, тъй като българската роза дава най-големъ рандеманъ и доброкачествено масло.

Търновската постоянна комисия е гласувала въ бюджета си за новата финансова година и следнитѣ кредити: за агитация и отпечатване наставления по употрѣблението на стимулиранитѣ семена на проф. М. Поповъ — 20,000 лв; награди за препарати на М. Поповъ по стимулацията — 15,000 лева; за по-

купка на стимулирани семена, които ще се раздадатъ безплатно на земледѣлцитѣ — 70,000 лева.

Земледѣлскитѣ пазарѣ въ чужбина и у насъ.

Въ чужбина. Съгласно последнитѣ съобщения на Deutsche Allgemeine Zeitung № 154/155 отъ 2/IV берлинската борса нотира

1000 кгр.

Пшеница	8151 лв.
Ръжъ	7755 "
Лѣтень ечмикъ	7590 "
Фураженъ ечмикъ	7095 "
Овесъ	6270 "
Царевица	5874 "

и 100 кгр.

Брашно пшенично	70%—1122 лв.
" ръжено	70%—1056 "
Пшенични трици	462 "
Ръжени "	475 "
Рѣлица	1320 "
Ленено семе	1221 "
Грахъ Виктория	825 "
Фий	627 "
Лупина синя	345 "
" жълта	429 "
Серадела	462 "
Рапично кюспе	510 "
Ленено "	696·10

Покачването на ценитѣ на ръжта въ Америка, като резултатъ отъ грамадитѣ закупвания на Русия, се отрази въ сжция смисълъ и въ Берлинъ.

Чувствителни разлики между Берлинъ и Хамбургъ нѣма.

Споредъ последнитѣ съобщения на „Le Temps“ въ Парижъ е фиксирана цената на захаръта за презъ месецъ априль

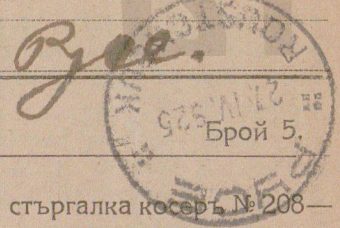
100 кгр.	1500—лв.
" май	1525·70 "
" юний	1544— "
а 100 кгр. пшеница струва	892·40 "
Лелено семе	3385— "
Черенъ овесъ	682·50 "
Брашно пшенично	1124·20 "

У насъ. Съгласно последнитѣ статистически извѣстия на Дир. на Статистиката среднитѣ месечни цени за цѣла България за *януарий 1924 и 1923 г. сж:*

1. Месо говеждо 1 кгр.	21 42 лв.	23 71 лв.
2. " свинско "	33·56 "	36·50 "
3. Масъ свинска "	58·67 "	57·92 "
4. Масло краве "	83·41 "	81·67 "
5. " овче "	70— "	70·63 "
6. Сирене "	42·06 "	40·30 "
7. Кашкавалъ "	64·36 "	68·86 "
8. Кокошка една	30·92 "	35·19 "
9. Фасулъ и леща 1 кгр.	8 69 "	9·90 "
10. Картофи "	3·30 "	4 60 "
11. Оризъ "	22·46 "	27·85 "

До Г

507 Русенско сградско Обществено
Библиотека

Стр. 16.

„ЗЕМЛЕДЪЛСКО СТОПАНСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

12. Хлѣбъ бѣлъ	1 кгр.	7.36	12.18	лв.	180 лв., № 135—23—300 лв. стъргалка косеръ № 208—
13. „ типъ	„ „	5.93	9.62	„	105 лв.
14. Лукъ	„ „	2.80	8.09	„	Ножчета овощарски Флора съ две остриета —
15. Сливи сушени	„ „	16.55	27.38	„	55 лв., ножчета овощарски и лозарски Солингенъ —
16. Захаръ	„ „	34.75	29.52	„	32 лв., гжсеничарки Солингенъ — 70 лв., плодоберки
17. Медъ	„ „	41.94	42.60	„	Солингенъ — 60 лв., ножици безъ марка малки —
18. Тютюнъ	„ „	125. —	200. —	„	50 лв., овощарска прѣскачка „Калимаксъ“ № 1 съ

Индекса на ценитѣ презъ януарий 1925 г. по отношение на 1910 година (100) е 4224.

Българското Земледѣлско Дружество продава на дребно ножчета Кунде съ каучукова дръжка 30D 10 1/2 дѣсни — 75 лв., за окулиране 351—8—70 л., косери ЧЕ 11 1/2—155 лв., ножици № 124—24 см.—

бамбуковъ пѣртъ 3800 лв., „Помона“ съ два бамбукови пѣрти 8500 лв. Лозарски прѣскачки: 1) Истински „Еклеръ Верморелъ“ 1250 лв., 2) истински „Верморсъ“ — 1280 лв. и 3) „Карлъ Плацъ“ № 1 — 1300 лв.

Д-ръ Д. К.

„БЪГЛАРИЯ“

ПЪРВО БЪЛГАРСКО АСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
ОСНОВАНО ПРЕЗЪ 1891 Г. ВЪ ГР. РУСЕ.

Застрахова и презастрахова: ПОЖАРЪ, ЖИВОТЪ, ТРАНСПОРТЪ и НЕЩАСТИЯ.
УСЛОВИЯ НАЙ-ЛИБЕРАЛНИ — ПРЕМИИ НАЙ-ИЗНОСНИ.

Гаранции на дружеството:

Капиталъ, резерви и др.
повече отъ лв. 85,000,000

Изплатени загуби (отъ учредяване на д-вото) повече отъ лв. 338,000,000

Главна дирекция въ гр. Русе. — Представителство въ ст. София.

Агенции въ всички градове и по-важнитѣ селски центрове на Царството.

Търговско-Индустриална Кантора ЛАЗАРЪ Г. ДИНОЛОВЪ & Синъ, Русе
УЛ. АЛЕКСАНДРОВСКА № 106а

Прѣскачки „Шодоаръ“ — система Верморелъ, здрава конструкция, силна помпа, вътрешния цилиндръ на помпата отъ цѣла гилза, всѣка машина приспособена за лѣво и дѣсно помпене, съ капакъ на механизма на помпата отдолу за запазване отъ прѣстъ и мокрене, гарантирана работоспособность.

Сенопреси за двигателъ, ржчни, голѣми, вертикални, германски и хоризонтални, мѣстна направа за пресуване на сено, слама, вълна, парцали и книжни отпадаци.

Сантимали 2000 килограма за добитѣкъ, депозити не вжглица, сено, цвекло и други голѣми обемисти тежини, масивна конструкция съ желѣзна ограда.

Сантималъ Парвенсъ, цѣлъ желѣзенъ отъ 250 кгр.

Гюмове млѣкарски шведски за херметическо затваряне отъ 1, 5, 10, 15 и 25 литри.

Плугъ двоенъ съ 2 лемежа „Руд. Сакъ“; Копачки за лозя и мисири „Руд. Сакъ“; Картофовадачъ и цвекловадачъ „Руд. Сакъ“.

На умѣрени цени.

Печатница „РОГЛЕВЪ“ — Русе